

عکس/کهن ترین نسخه خطی دیوان حافظ

۱۱ آبان ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۳۳

به گزارش میراث مکتوب، این دستنویس کهن ترین نسخه شناخته شده و کامل از دیوان حافظ است و به شماره ۵۱۴۹ در کتابخانه نورعثمانیه (استانبول) نگهداری می شود.

این نسخه شامل ۴۳۵ غزل، ۱ ترجیع بند (بندی از آن)، ۲۶ قطعه، ۴ مثنوی و ۱۱ رباعی است.

بنا به گزارش ترقیمه کتابت اشعار حافظ را محمد بن عبدالله بن محمد ابوبکر بن کریمشاه ملقب به غیاث ابرقوهی در روز چهارشنبه بیستم جمادی الاول سال ۸۰۱ ق به اتمام رسانده است. خط ابرقوهی از مشقهای نخستین نستعلیق نویسی پس از سده ۸ ق است و جریانی را می آزماید که در آن تعلیق به نستعلیق جای می پردازد و در مسیر همین تجربه است که هنوز نستعلیق غیاث ابرقوهی از کرشمه ها و غمزه های تعلیق نیز برخوردار است.

مهم ترین امتیاز این دستنویس، وجود دیباجه محمد گلندام (جامع دیوان حافظ) در آن است و تاکنون قدیم ترین نسخه از این دیباجه است که شناخته شده. غزلیات در نسخه نورعثمانیه به ترتیب الفبای قوافی تنظیم یافته و از این نکته معلوم می شود که از همان ازمنه قریب به دوره حافظ غزلیات او بر اساس قوافی سامان یافته بوده است. مقایسه و مقابله نسخه نورعثمانیه با دیگر نسخه های کهن حافظ، تفاوتهایی را در ضبط و قرائت برخی از کلمات نشان می دهد و تشابهاتی را نیز مشخص می نماید.

دستنویس شماره ۵۱۴۹ نورعثمانیه مجموعه ای است شامل اشعار شش شاعر که اشعار حافظ نخستین جزو از مجموعه است و برگهای ۱ تا ۴۱ آن را به خود اختصاص داده است. پس از دیوان حافظ این آثار در این مجموعه به چشم می خورد:

— دیوان افصح الشعراء جمال الملة والدین سلمان (برگ ۴۳ - ۱۰۶)

— روشنایی نامه از گفتار املح الکلام ملک الحکماء والمحققین ناصر خسرو (برگ ۱۰۶ - ۱۱۱)

— دیوان شیخ المحققین عماد الملة والدین (برگ ۱۱۲ - ۱۷۸) به همراه کتاب محبت نامه (برگ ۱۷۹ - ۱۸۹)، کتاب صفانامه (برگ ۱۸۹ - ۲۰۲)، و کتاب صحبت نامه (برگ ۲۰۴ - ۲۱۵) از همو.

— دیوان مرتضی المعظم جلال الملة والدين (برگ ۲۱۶ - ۲۴۹)

— دیوان مرتضی الاعظم کمال الملة والدين (برگ ۲۵۰ - ۲۶۷)

این اثر به کوشش و با مقدمه جناب آقای بهروز ایمانی معرفی و شناسایی شده است و در پایان آن نیز تصاویری از منابع کهن اشعار حافظ گرد آمده است.

دوش دوران با کمال شبنو سخت گفتن که ای رات بجا ما را انکار کرد در آیم نیا نوبان حسرت میدن کرد بند	که در خون و عسوان پس کفر تعالی چه استغاثت لجا تاکی رود اینتر که بیای خوشتر خوشتر برایشان بجا سرمه اسبل فرودند از هم فرس	بر چو کل دلها بسوزند و با بیخوات سزخه دشمن افکری شیر خدای ز کس که کلا در میانه است در مشق تویار خود تمام بر فرم گفتم که ترا شوم مدار اندیش	یکمونس خمشین نه ام فرم کو برود و لاجوه لیس می کند سرفرود مسته خراب است لیس بمراود فرم بادت بوشیدن
و ایستاد یاب سینه خوش بودی شیدن سختی تو رسم در لیس میدانی و در سز عاقبت معلوم غم غمت غمت کای اول بر روز شود	و ایستاد باز شکر فینو لک شیدن مشق رخ یار بر سوزار میکس	و ایستاد در جای خراب هم خراب است سز شست سافرا فرود مدار رخت و آن خون یکسار میکس است شفت میان خون غم غمت	و ایستاد بر مردم در سخن بسیار میکس نارده بتایصال نوزد ایست بسل هوای کل قمع ساز شود و کس شست او بجهنم از نو کس ساز که بر کج مراقب از این دام شوی
و ایستاد در پیشش آویز ز در دراز اما منتره کرد که بد نام شوی	و ایستاد هم در بر سمانه مرا انداز شود گفت که بله یکروز لغم بکار ما عاشق مسته بند و عالم نوزم	و ایستاد تا در زکده کفی بجهنم غم غمت فرم دل انگلی که ما اند جاب گفتم من سواد زده اچان بساز ای پس که خرابان تمام شوی	و ایستاد بمردم در سخن بسیار میکس نارده بتایصال نوزد ایست بسل هوای کل قمع ساز شود و کس شست او بجهنم از نو کس ساز که بر کج مراقب از این دام شوی

دست ابروان بجز غیب از تو بجز خداوند السلام علی من اتبع الهدی
 مع صمم اللذی بعد من غیر من الله و علی اللذی یقین فی الله
 کما یوقن فی الله و علی اللذی یقین فی الله
 محمد صلی الله علیه و آله
 عمارت تو در دنیا و آخرت

